ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Μαΐου 2007

σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 4/2006 (πρώην N 180/2005) — Πορτογαλία — Ενίσχυση υπέρ της Djebel

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2007) 1959]

(Το κείμενο στην πορτογαλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2007/582/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις [1] και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με επιστολή της 5ης Απριλίου 2005 της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Πορτογαλίας που πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή στις 7 Απριλίου, οι πορτογαλικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή την πρόθεσή τους να χορηγήσουν ενίσχυση υπέρ της Djebel — S.G.P.S., SA (στο εξής «Djebel») με στόχο τη συμμετοχή στη χρηματοδότηση επένδυσης της εταιρείας αυτής στη Βραζιλία. Μετά από αίτημα της Επιτροπής, η Πορτογαλία υπέβαλε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 25ης Ιουλίου, της 26ης Σεπτεμβρίου και της 23ης Δεκεμβρίου 2005 της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της, που πρωτοκολλήθηκαν στην Επιτροπή, αντίστοιχα, στις 27 Ιουλίου και στις 28 Σεπτεμβρίου 2005 και στις 3 Ιανουαρίου 2006.

(2) Με επιστολή της 22ας Φεβρουαρίου 2006, η Επιτροπή πληροφόρησε την Πορτογαλία ότι αποφάσισε να κινήσει σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

(3) Με επιστολή της 31ης Μαρτίου 2006 (που πρωτοκολλήθηκε στις 4 Απριλίου 2006), οι πορτογαλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους στο πλαίσιο της προαναφερθείσας διαδικασίας.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* [2]. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Δεν υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από τρίτους ενδιαφερομένους στο πλαίσιο αυτό.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις

(5) Η Djebel — S.G.P.S., SA είναι εταιρεία εγκατεστημένη στη Μαδέρα, στην Πορτογαλία.

(6) Η εταιρεία ανήκει στον όμιλο Pestana, που είναι ο μεγαλύτερος ξενοδοχειακός όμιλος στην Πορτογαλία και δεν καλύπτεται από τον ορισμό των ΜΜΕ. Η Djebel δεν πληροί τα κριτήρια της ανεξαρτησίας που προβλέπονται στο άρθρο 3 του παραρτήματος της σύστασης της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 1996, σχετικά με τον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων [3], ούτε της σύστασης της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων [4]. Κατά συνέπεια, η Djebel είναι μεγάλη επιχείρηση.

(7) Η Djebel διαχειρίζεται μια εταιρεία χαρτοφυλακίου («*holding*») στη Βραζιλία που σκοπός της είναι να επενδύει σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και τουριστικές δραστηριότητες και να τις διαχειρίζεται.

(8) Ο όμιλος Pestana ήδη είχε αγοράσει ένα ξενοδοχείο στη Μοζαμβίκη, πριν από το 1999, και αγόρασε τέσσερα ακόμη ξενοδοχεία στη Βραζιλία, πέρα από το ξενοδοχείο που καλύπτεται από την παρούσα κοινοποίηση.

Το σχέδιο

(9) Το σχέδιο συνίσταται στην αγορά από μέρους της Djebel μετοχών από το κεφάλαιο της RASH — Administração de Hotéis de Turismo, Lda, μιας βραζιλιανής επιχείρησης της οποίας το μόνο περιουσιακό στοιχείο είναι το ξενοδοχείο Rio Atlântico, που βρίσκεται στο Ρίο Ιανέϊρο, στη Βραζιλία.

(10) Το κεφάλαιο της RASH αγοράστηκε τον Οκτώβριο του 1999 και το ξενοδοχείο ήταν ήδη πλήρως λειτουργικό κατά τη στιγμή της αγοράς.

[1] ΕΕ C 91 της 19.4.2006, σ. 25.

[2] Βλέπε υποσημείωση 1.

[3] ΕΕ L 107 της 30.4.1996.

[4] ΕΕ L 124 της 20.5.2003.

Η ενίσχυση

(11) Το κόστος της αγοράς των μετοχών της RASH ανερχόταν σε ποσό ύψους 14 720 474 ευρώ.

(12) Η Πορτογαλία προτίθεται να χορηγήσει δάνειο με ευνοϊκούς όρους, ύψους 3 680 119 ευρώ, που αντιστοιχεί στο 25 % των επιλέξιμων δαπανών, για το προαναφερθέν σχέδιο. Το ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται σε 574 466 ευρώ, με καθαρή ένταση ενίσχυσης 3,90 %.

(13) Το κράτος θα χορηγήσει ένα πρόσθετο ποσό στη Djebel για να καλύψει τις δαπάνες σχετικά με μελέτες και τεχνική συνδρομή, οικονομικές εγγυήσεις και νομική συνδρομή βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («*de minimis*») ([5]).

(14) Το παρόν καθεστώς ενίσχυσης κοινοποιήθηκε βάσει του πορτογαλικού καθεστώτος ενισχύσεων N 667/1999, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή, στις 8 Αυγούστου 2000 ([6]). Το καθεστώς αυτό που ίσχυσε από το 2000 έως το 2006, στόχευε στην προώθηση σύγχρονων και ανταγωνιστικών επιχειρηματικών στρατηγικών. Βάσει του καθεστώτος αυτού οι ενισχύσεις υπέρ άμεσων επενδυτικών σχεδίων στο εξωτερικό που πραγματοποιούνται από μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να κοινοποιούνται σε ατομική βάση στην Επιτροπή.

(15) Στις 24 Μαΐου 1999, η Djebel υπέβαλε πρόταση στην F. Turismo — Capital de Risco, SA, εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων που ανήκει σε δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, για τη συμμετοχή της στο προβλεπόμενο σχέδιο. Σύμφωνα με τις πορτογαλικές αρχές, παρεμβάσεις της εν λόγω εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων δεν περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης βάσει του άρθρου 87 της συνθήκης ΕΚ.

(16) Η επίσημη αίτηση για ενίσχυση βάσει του καθεστώτος ενισχύσεων N 667/1999 υποβλήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2001. Η Πορτογαλία εξήγησε ότι το έγγραφο που υποβλήθηκε στην F. Turismo — Capital de Risco, S.A. (στο εξής FCR) το 1999, αποτελούσε την αρχική αίτηση ενίσχυσης και ότι το σχέδιο υλοποιήθηκε στη συνέχεια σύμφωνα με την υπόθεση ότι θα ήταν επιλέξιμο για την ενίσχυση βάσει του πορτογαλικού δικαίου. Λόγω εσωτερικών καθυστερήσεων, οι πορτογαλικές αρχές κοινοποίησαν την ενίσχυση τον Απρίλιο του 2005.

III. ΛΟΓΟΙ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

(17) Η Επιτροπή, στην απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία σχετικά με την παρούσα υπόθεση, αποφάνθηκε ότι θα εξετάσει το μέτρο βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 σημείο γ) της συνθήκης ΕΚ, ώστε να καθορίσει κατά πόσον η ενίσχυση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προωθεί την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων χωρίς να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

(18) Η Επιτροπή αποφάνθηκε επίσης ότι θα εξετάσει το μέτρο βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται συνήθως για την αξιολόγηση ενισχύσεων υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων για σχέδια που αφορούν άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ([7]). Στις υποθέσεις αυτές συνήθως η Επιτροπή δίνει βαρύτητα στα οφέλη που απορρέουν από το μέτρο, όσον αφορά τη συμβολή του στη διεθνή ανταγωνιστικότητα του εν λόγω οικονομικού τομέα της ΕΕ, έναντι ενδεχόμενων αρνητικών συνεπειών στην Κοινότητα, όπως οι κίνδυνοι μετεγκατάστασης και οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση.

(19) Η Επιτροπή λαμβάνει επίσης υπόψη της την αναγκαιότητα της ενίσχυσης, αναφερόμενη στους κινδύνους που συνδέονται με το σχέδιο στην εν λόγω χώρα, καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εταιρεία ως ΜΜΕ. Ένα άλλο κριτήριο συνδέεται με μία πιθανή θετική περιφερειακή επίδραση. Τέλος, η Επιτροπή αποκλείει οποιαδήποτε ενίσχυση για δραστηριότητες εξαγωγών.

(20) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ρώτησε ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις του σχεδίου στον τουριστικό τομέα στην Πορτογαλία (και κατά συνέπεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση) και κατά πόσον αυτό θα αλλοίωνε τους όρους των συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε βαθμό που να αντίκειται στο κοινό συμφέρον.

(21) Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης επιφυλάξεις για το κατά πόσον η ενίσχυση ήταν αναγκαία ή/και αποτελούσε κίνητρο για τον αιτούντα να προβεί στην επένδυση, εφόσον το σχέδιο είχε ήδη ολοκληρωθεί πριν η Djebel υποβάλει αίτηση για κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή ζήτησε από την Πορτογαλία να υποβάλει παρατηρήσεις και οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία θεωρεί χρήσιμη για την αξιολόγηση της υπόθεσης.

IV. ΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

(22) Η Πορτογαλία θεώρησε ότι η αναγκαιότητα της ενίσχυσης αιτιολογείτο από το γεγονός ότι η αγορά της RASH αποτελούσε το πρώτο σχέδιο άμεσης ξένης επένδυσης στη Βραζιλία από μέρους του ομίλου Pestana. Πρόκειται για έναν όμιλο οι δραστηριότητες του οποίου εστιάζονται ουσιαστικά εξ ολοκλήρου στην πορτογαλική αγορά. Η Πορτογαλία αποφάνθηκε ότι η πρόκληση διεθνούς επέκτασης προς τη Βραζιλία, μια χώρα υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου αλλά και με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης και με στενούς ιστορικούς και πολιτιστικούς δεσμούς με την Πορτογαλία, έπαιξε αποφασιστικό ρόλο για την επιλογή του ομίλου Pestana.

([5]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις *ήσσονος σημασίας* (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30-32) και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 379 της 28.12.2006), σχετικά με το ίδιο θέμα..

([6]) Με επιστολή SG(2000) D/106085 (ΕΕ C 266 της 16.9.2000, σ. 4).

([7]) Βλέπε υποθέσεις C 77/97, Austrian LiftGmbH — Doppelmayr (ΕΕ L 142 της 5.6.1999, σ. 32) και C 47/02, Vila Galé-Cintra (ΕΕ L 61 της 27.2.2004, σ. 76).

(23) Η Πορτογαλία τόνισε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η αίτηση για ενίσχυση από μέρους της εταιρείας εκπονήθηκε στις 24 Μαΐου 1999 και υποβλήθηκε στην F. Turismo — Capital de Risco SA, εταιρεία που διαχειρίζεται τα επιχειρηματικά κεφάλαια της FCR F. Turismo. Η κοινοποιηθείσα αίτηση αποτελούσε ένα δεύτερο στάδιο στην αξιολόγηση του σχεδίου. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να εξεταστεί βάσει των συνθηκών που ίσχυαν κατά τη χρονική αυτή στιγμή, ήτοι τον Μάιο του 1999.

(24) Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με τις πορτογαλικές αρχές, το γεγονός ότι η επένδυση πραγματοποιήθηκε χωρίς την ενίσχυση αποδεικνύει ότι ο επιχειρηματικός φορέας είχε την πεποίθηση ότι θα επιτύχει την ενίσχυση και ότι έπρεπε να επωφεληθεί αυτής της επιχειρηματικής δυνατότητας. Οι πορτογαλικές αρχές υποστήριξαν ότι η αποδέκτρια επιχείρηση δεν θα πρέπει να υποστεί ζημία γιατί καθυστέρησε περισσότερο να υποβάλει την αίτηση από το να πραγματοποιήσει την επένδυση. Αναφέρθηκε επίσης στα μειονεκτήματα και τους έκτακτους κινδύνους του εγχειρήματος, όπως η υψηλή μεταβλητότητα του βραζιλιανού νομίσματος και το γεγονός ότι πρόκειται για την πρώτη επένδυση της εταιρείας στη Βραζιλία.

(25) Η Πορτογαλία θεώρησε ότι η εν λόγω επένδυση στη Βραζιλία συνέβαλε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ομίλου Pestana και στην ενίσχυση της θέσης του στον τουριστικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο, κυρίως χάρη στην ενισχυμένη προβολή του σήματος «Pestana Hotels and Resorts», με τη συνεπαγόμενη αύξηση της προβολής της Πορτογαλίας ως προορισμού.

(26) Επίσης, η εμπειρία του ομίλου στη Μοζαμβίκη δεν είναι καθόλου συγκρίσιμη με την εμπειρία του διεθνοποίησης στη Βραζιλία, δεδομένων των διαφορετικών χαρακτηριστικών των δύο αγορών. Ενώ η αγορά της Μοζαμβίκης, παρά το υψηλό δυναμικό της, βρίσκεται σε εμβρυακό στάδιο ανάπτυξης, η Βραζιλία είναι μία ανοικτή αγορά με υψηλό επίπεδο ανταγωνισμού και αποτελεί πολύ μεγαλύτερη πρόκληση σε σχέση με τη Μοζαμβίκη. Όσον αφορά την τρέχουσα διαδικασία διεθνοποίησης του ομίλου Pestana, η εμπειρία του στη Μοζαμβίκη δεν ήταν επαρκής για να μειώσει τους υψηλούς κινδύνους και τις αβεβαιότητες που συνδέονται με το εγχείρημα αυτό.

(27) Τέλος, οι πορτογαλικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι η ενίσχυση θα είχε περιορισμένη επίδραση στους όρους των συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως διότι:

— το ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται μόνο σε ύψος 574 466 ευρώ, πράγμα που αντιπροσωπεύει το 3,9 % της επιλέξιμης επένδυσης,

— ο όμιλος Pestana έχει μερίδιο αγοράς στην Πορτογαλία ύψους μόνο 2 %, πράγμα που είναι αμελητέο σε ευρωπαϊκούς όρους,

— η βραζιλιανή αγορά διαθέτει περίπου 10 000 ξενοδοχεία, εκ των οποίων περίπου 7 % ελέγχονται από αλλοδαπές εταιρείες,

— η Βραζιλία είναι ανταγωνιστική αγορά, αλλά με πολύ χαμηλό επίπεδο συγκέντρωσης,

— οι Ευρωπαίοι ανταγωνιστές της εταιρείας που ασκούν δραστηριότητες στη Βραζιλία ελέγχουν ήδη πολύ υψηλά μερίδια αγοράς, με τον γαλλικό όμιλο ACCOR, να κατέχει ηγετικό ρόλο, με 108 ξενοδοχεία, ακολουθούμενο από τον ισπανικό όμιλο Sol Melià, με 23 ξενοδοχεία,

— λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους της βραζιλιανής αγοράς, το σχέδιο δεν έχει επαρκές μέγεθος για να προκαλέσει οποιαδήποτε σημαντική αύξηση της τοπικής προσφοράς ή για να επηρεάσει τις θέσεις των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που ήδη ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στη Βραζιλία.

Η Πορτογαλία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε πιθανότητα η εν λόγω επένδυση, που αφορά την αγορά ενός μόνο ξενοδοχείου να επηρεάσει αισθητά τους όρους των συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι υπάρχει ακόμη μικρότερη πιθανότητα να αντίκειται στο κοινό συμφέρον.

(28) Δεν υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από μέρους τρίτων ενδιαφερομένων.

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ύπαρξη ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ

(29) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ: «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

(30) Η Επιτροπή, στην απόφασή της, της 22ας Φεβρουαρίου 2006, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ για τους ακόλουθους λόγους:

— Βάσει του κοινοποιηθέντος μέτρου μία μεγάλη επιχείρηση θα λάβει κρατικούς πόρους για να επενδύσει στον τουριστικό τομέα στη Βραζιλία ως μέρος της στρατηγικής της για διεθνοποίηση. Το εν λόγω μέτρο αποτελεί ευνοϊκή μεταχείριση υπέρ της αποδέκτριας επιχείρησης, της προσφέρει πλεονέκτημα ή κίνητρα σε σχέση με άλλες εταιρείες και, κατά συνέπεια, νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

— Η ενίσχυση θα χορηγηθεί σε επιχείρηση που υπάγεται στην τουριστική αγορά της ΕΕ, όπου υπάρχουν ή θα μπορούσαν να υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ή επιχειρήσεις από άλλα κράτη μέλη θα μπορούσαν ενδεχομένως να εκφράσουν ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους. Κατά συνέπεια, το μέτρο μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

— Το μέτρο χρηματοδοτείται μέσω κρατικών πόρων.

(31) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν από την Πορτογαλία (βλέπε αιτιολογική σκέψη 27) δεν επαρκούν για να τροποποιήσουν τα συμπεράσματα αυτά για τους ακόλουθους λόγους:

— Ο όμιλος Pestana υπήρξε ηγετικός πορτογαλικός ξενοδοχειακός όμιλος -θέση την οποία εξακολουθεί να κατέχει- και διέθετε περίπου 15 ξενοδοχεία στην Πορτογαλία κατά τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ενίσχυσης. Ασφαλώς αποτελεί πλεονέκτημα για τον εθνικό τουριστικό τομέα στο σύνολό του να εκπροσωπείται στη Νότια Αμερική με ένα από τα σημαντικότερα πορτογαλικά σήματα. Η διεθνής προβολή του «Pestana Hotels and Restaurants» προσδίδει στον όμιλο ιδιαίτερη δημοσιότητα, αυξάνει τη διαπραγματευτική του ικανότητα και ενισχύει την επιχειρηματική του δραστηριότητα στον ξενοδοχειακό τομέα. Οι παράγοντες αυτοί συμβάλλουν στην αύξηση του μεγέθους του και την ανάπτυξη της ικανότητάς του να επενδύει στην πορτογαλική αγορά.

— Από την αρχή της διαδικασίας διεθνοποίησης, ο όμιλος Pestana έκανε διάφορες επενδύσεις στην Πορτογαλία, και συγκεκριμένα i) κατασκεύασε τρία νέα ξενοδοχεία, ii) ανέλαβε τη διαχείριση του δικτύου Pousadas de Portugal, iii) αγόρασε δύο άλλες μικρές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και στη συνέχεια εκσυγχρόνισε τα ξενοδοχεία τους και iv) ανέπτυξε σημαντικά τουριστικά σχέδια, όπως η «Cidade da Criança» στην Αυτόνομη Περιφέρεια της Μαδέρας.

— Λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους του ομίλου Pestana, μια αισθητή αύξηση του αριθμού των θέσεων απασχόλησης στην Πορτογαλία δεν θα μπορούσε να προκύψει μόνο από την αγορά ενός ξενοδοχείου στη Βραζιλία. Μια τέτοια αύξηση όντως προέκυψε, αλλά οφείλετο κατά κύριο λόγο στις ποικίλες προαναφερθείσες επενδύσεις τις οποίες πραγματοποίησε πρόσφατα ο όμιλος στην Πορτογαλία και οι οποίες σε μεγάλο βαθμό οφείλονται στη δυναμική που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας διεθνοποίησης. Το 1999, ο όμιλος είχε συνολικό εργατικό δυναμικό μόλις 1 800 άτομα, ενώ κατά το 2005, μόνον έξι χρόνια αργότερα, ο αριθμός υπερέβη τις 3 500.

— Ενισχύοντας την αγορά ενός ξενοδοχείου ως μέρους της πρωτοβουλίας διεθνοποίησης μιας πορτογαλικής επιχείρησης στη Βραζιλία, το κοινοποιηθέν μέτρο ευνοεί μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή την παραγωγή συγκεκριμένων αγαθών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μία ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση για άμεσες ξένες επενδύσεις είναι συγκρίσιμη με την ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις που εξάγουν σχεδόν το σύνολο της παραγωγής τους εκτός Κοινότητας. Στις περιπτώσεις αυτές, δεδομένης της αλληλεξάρτησης των αγορών στις οποίες ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα οι κοινοτικές επιχειρήσεις, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ότι η ενίσχυση μπορεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας ([8]).

([8]) Βλέπε απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση C-142/87, «Tubemeuse», Συλλ. 1990, I-959, παράγραφος 35.

Συμβιβάσιμο της ενίσχυσης προς τη συνθήκη ΕΚ

Παροχή κινήτρων

(32) Η Επιτροπή ανέφερε ότι θα αξιολογούσε το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης προς τη συνθήκη ΕΚ βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης η οποία επιτρέπει ενισχύσεις «για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων (…) ή οικονομικών περιοχών (…)», εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον. Η Επιτροπή ανέφερε επίσης ότι θα λάμβανε υπόψη της ορισμένα κριτήρια τα οποία είχε εφαρμόσει σε προηγούμενες υποθέσεις ενισχύσεων υπέρ μεγάλων επιχειρήσεων για σχέδια άμεσων ξένων επενδύσεων (βλέπε παραπάνω, αιτιολογική σκέψη 18) στοχεύοντας στην εξισορρόπηση μεταξύ του οφέλους του μέτρου, όσον αφορά τη συμμετοχή στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της εν λόγω βιομηχανίας της ΕΕ (π.χ. κατά πόσον η ενίσχυση είναι απαραίτητη σε συνάρτηση με τους κινδύνους που συνδέονται με το σχέδιο στη χώρα της επένδυσης), και τις πιθανές επιπτώσεις στην αγορά της ΕΕ ([9]).

(33) Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή σημείωσε ότι, όσον αφορά την παροχή κινήτρων που συνδέονται με την ενίσχυση, υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι η ενίσχυση δεν πληροί το κριτήριο αυτό. Επίσης, εκφράζει επιφυλάξεις ως προς την επίπτωση του μέτρου στην κοινή αγορά. Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται ιδίως: η αναγκαιότητα της ενίσχυσης, δεδομένων των κινδύνων που συνδέονται με το σχέδιο στη συγκεκριμένη χώρα, καθώς και οι ελλείψεις της επιχείρησης (αντίστοιχα κριτήρια με τα ισχύοντα για τις ΜΜΕ).

(34) Η νομοθεσία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων προβλέπει ως γενική αρχή για το συμβιβάσιμο μιας ενίσχυσης προς την κοινή αγορά, την απόδειξη ότι η ενίσχυση οδηγεί σε πρόσθετη δραστηριότητα από μέρους της δικαιούχου επιχείρησης η οποία δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση. Με άλλα λόγια, η ενίσχυση θα προκαλούσε στρέβλωση του ανταγωνισμού χωρίς θετικό αντιστάθμισμα.

(35) Η Επιτροπή, ήδη στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας σχετικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση, εξέφρασε επιφυλάξεις για το κατά πόσον η ενίσχυση ήταν απαραίτητη για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης επένδυσης από μέρους της Djebel.

(36) Στην απόφασή της, της 22ας Φεβρουαρίου 2006, η Επιτροπή τόνισε ότι το κοινοποιηθέν σχέδιο δεν ήταν το πρώτο σχέδιο διεθνοποίησης του ομίλου Pestana, στο οποίο συμμετέχει η Djebel. Ο όμιλος ασκούσε ήδη ενεργό δραστηριότητα στη Μοζαμβίκη και ήταν κατά συνέπεια αμφίβολο το κατά πόσον η ενίσχυση ήταν αναγκαία για την πραγματοποίηση της πρώτης εμπειρίας διεθνοποίησης από μέρους του ομίλου Pestana στη Βραζιλία ([10]).

([9]) Βλέπε υποθέσεις C 41/04 — Orfama, απόφαση της 7ης Μαρτίου 2007 και C 36/04 — Cordex, απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2007.

([10]) Βλέπε υπόθεση C 47/02 — Vila Galé Cintra, που εμπεριείχε μια πρώτη εμπειρία διεθνοποίησης.

(37) Επιπλέον, η Djebel ανήκει στον μεγαλύτερο πορτογαλικό ξενοδοχειακό όμιλο. Από το 1999, η επιχείρηση επέκτεινε τις δραστηριότητές της στη Βραζιλία, όπου αυτή τη στιγμή διαθέτει εννέα ξενοδοχειακές μονάδες και τοποθετείται μεταξύ των δέκα μεγαλύτερων αλυσίδων ξενοδοχείων. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη ότι η επένδυση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ακόμη και χωρίς την προοπτική της χορήγησης της ενίσχυσης. Επίσης, μία ενίσχυση που χορηγείται τώρα για επένδυση που πραγματοποιήθηκε περίπου επτά χρόνια πριν δεν φαίνεται να έχει πρακτική σχέση πλέον με την επένδυση.

(38) Επίσης, για να διασφαλισθεί ότι η ενίσχυση έχει χαρακτήρα κινήτρου πρέπει να αποδειχθεί ότι η αίτηση για ενίσχυση υποβλήθηκε πριν από την έναρξη της εκτέλεσης της επένδυσης.

(39) Η Επιτροπή τονίζει ότι η επένδυση πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 1999, πάνω από ένα έτος προτού η δικαιούχος υποβάλει επίσημα αίτηση για κρατική ενίσχυση δυνάμει του καθεστώτος ενισχύσεων N 667/1999, (στις 31 Ιανουαρίου του 2001), και κατά συνέπεια δεν πληρούται το κριτήριο του «χαρακτήρα κινήτρου» που κανονικά απαιτείται από τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ([11]).

(40) Οι πορτογαλικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι η πρόταση για τη συμμετοχή της FCR στην επένδυση, που πραγματοποιήθηκε στις 24 Μαΐου 1999 (πριν από την επένδυση), αποτελεί επαρκή απόδειξη ότι πληρούται το κριτήριο αυτό. Η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι μια τέτοιου είδους πρόταση για συμμετοχή μιας εταιρείας επιχειρηματικών κεφαλαίων στην επένδυση μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί αφεαυτής αίτηση κρατικής ενίσχυσης που να δύναται να στηρίξει τον χαρακτήρα κινήτρου.

(41) Η Επιτροπή τονίζει επίσης ότι η επένδυση πραγματοποιήθηκε περίπου πεντέμισι χρόνια προτού να της υποβληθεί κοινοποίηση από μέρους των πορτογαλικών αρχών.

(42) Βάσει των προαναφερθέντων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση που προτάθηκε από την Πορτογαλία ήταν αναγκαία για να αντισταθμίσει οποιουσδήποτε ειδικούς κινδύνους συνδέονταν με το σχέδιο. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν ήταν αναγκαία για να επιτρέψει στον όμιλο Pestana να πραγματοποιήσει την επένδυση στη Βραζιλία και να τη θέσει σε λειτουργία. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν έχει χαρακτήρα κινήτρου.

(43) Η Επιτροπή υποστήριξε επίσης σε προηγούμενες υποθέσεις ότι οι ενισχύσεις υπέρ άμεσων ξένων επενδύσεων δύνανται να ενισχύσουν τη συνολική οικονομική και στρατηγική θέση της δικαιούχου επιχείρησης και λόγω του γεγονότος αυτού να επηρεάσουν τη θέση της έναντι των ανταγωνιστών της στην αγορά της ΕΕ ([12]).

(44) Η Επιτροπή τονίζει ότι ο όμιλος Pestana αύξησε την εμπορική του δραστηριότητα στον ξενοδοχειακό τομέα μετά την εν λόγω επένδυση, που δεν αποτελεί την πρώτη του επένδυση στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τις πορτογαλικές αρχές, έστω και χωρίς να λάβει ενίσχυση, η επένδυση στη Βραζιλία ενίσχυσε την ανταγωνιστικότητα του ομίλου Pestana και την προβολή του στην γενική τουριστική αγορά, ιδίως χάρη στην προβολή του σήματος «Pestana Hotels & Resorts».

(45) Τέλος, η Επιτροπή σημειώνει ότι έστω και αν η επένδυση της Djebel είχε θετικές συνέπειες στην Πορτογαλία, αυτό καταρχάς δεν μπορεί να συνδεθεί με την ενίσχυση εφόσον, όπως εξηγήθηκε παραπάνω, η ενίσχυση αυτή δεν είχε χαρακτήρα κινήτρου αφού το σχέδιο είχε υλοποιηθεί προτού η Djebel ζητήσει την ενίσχυση και δεν ήταν αναγκαίο για την υλοποίηση της επένδυσης.

(46) Κατά την εκτίμηση του συμβιβάσιμου της ενίσχυσης, η Επιτροπή εξετάζει προσεκτικά την ισορροπία μεταξύ των θετικών και αρνητικών συνεπειών και καθορίζει κατά πόσον τα ευεργετικά της αποτελέσματα για την Κοινότητα υπερβαίνουν τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις εμπορικές συναλλαγές στο πλαίσιο της αγοράς της ΕΕ. Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή βλέπει τους λόγους για να θεωρήσει ότι η χορήγηση ενίσχυσης στην Djebel για την επένδυσή της στη Βραζιλία θα βοηθούσε την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ή θα είχε θετικές συνέπειες στις εν λόγω περιφέρειες της ΕΕ. Αντίθετα, η ενίσχυση θα ενίσχυε τη θέση της δικαιούχου επιχείρησης σε βάρος των ανταγωνιστών της, εφόσον αυτή θα λάμβανε κρατική ενίσχυση σε μια αγορά που χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν θα είχε θετικές συνέπειες για την Κοινότητα που να αντισταθμίζουν τις επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

(47) Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία δεν απέδειξε ότι η Djebel δεν θα είχε πραγματοποιήσει το εν λόγω σχέδιο χωρίς την ενίσχυση. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση θα έχει στρεβλωτικό αποτέλεσμα για τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά χωρίς να συμβάλλει σε οποιαδήποτε πρόσθετη δραστηριότητα από μέρους της δικαιούχου επιχείρησης. Στη βάση αυτή, η ενίσχυση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διευκολύνει την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά.

(48) Δεδομένων των παραπάνω στοιχείων, η Επιτροπή δεν θεωρεί απαραίτητο να αξιολογήσει άλλες πλευρές που εγείρουν επιφυλάξεις σχετικά με το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης, και οι οποίες διατυπώνονται στην απόφασή της της 22ας Φεβρουαρίου 2006,

([11]) Βλέπε σημείο 4.2. των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, που προβλέπει ότι η αίτηση για ενίσχυση πρέπει να υποβάλλεται πριν από την έναρξη της εκτέλεσης των σχεδίων, προκειμένου να διασφαλισθεί ο χαρακτήρας κινήτρου (ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 13).

([12]) Βλέπε υπόθεση C 77/97, Austrian Lift GmbH-Doppelmayr (ΕΕ L 142 της 5.6.1999, σ. 32).

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το κοινοποιηθέν δάνειο με ευνοϊκούς όρους ύψους 3 680 119 ευρώ που προτάθηκε από την Πορτογαλία υπέρ της Djebel, είναι ασυμβίβαστο προς την κοινή αγορά, εφόσον δεν πληροί τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ και κατά συνέπεια δεν πρέπει να χορηγηθεί.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Πορτογαλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 10 Μαΐου 2007.

Για την Επιτροπή
Neelie KROES
Μέλος της Επιτροπής